

สิทธิเด็ก

เด็กทุกคนที่เกิดมา ต้องการความรักและความเอาใจใส่จากพ่อแม่และผู้ใหญ่ในสังคม นอกจากนี้พ่อแม่ ผู้ใหญ่ก็ต้องปฏิบัติต่อเด็กในฐานะที่เป็นมนุษย์ด้วยกัน ต้องไม่ดูถูกเหยียดหยามเด็กที่มีเชื้อชาติ หรือสีผิว หรือมีฐานะแตกต่างไปจากตน ไม่ว่าจะใช้ความรุนแรงรูปแบบต่างๆ ต่อเด็ก พ่อแม่หรือผู้ใหญ่ต้องทำตัวเป็นตัวอย่างที่ดีและกระทำในสิ่งที่จะเป็นประโยชน์ต่อเด็ก ทั้งนี้เพื่อให้เด็กอยู่ในสังคมอย่างมีความสุขและเติบโตเป็นคนดีของสังคม

สิทธิขั้นพื้นฐานของเด็ก

เด็กทุกคนไม่ว่าจะเป็นเด็กที่ด้อยโอกาสในลักษณะใดก็ตาม เช่น เด็กพิการ เด็กที่ถูกทอดทิ้ง เด็กเร่ร่อน เด็กถูกทารุณกรรม เด็กที่ถูกใช้แรงงานอย่างผิดกฎหมาย และโสเภณีเด็ก จะต้องได้รับสิทธิพื้นฐาน 4 ประการ ดังนี้

1. สิทธิในการมีชีวิต เด็กทุกคนเมื่อเกิดมาแล้วจะมีสิทธิที่จะมีชีวิตอยู่ไม่ว่าจะเกิดมามีร่างกายที่สมบูรณ์หรือไม่ก็ตาม โดยเด็กที่เกิดมาต้องได้รับการจดทะเบียนการเกิด มีสิทธิที่จะได้รับการเลี้ยงดูอย่างดีที่สุด ทั้งด้านสุขภาพร่างกาย จิตใจ ที่พักอาศัย โภชนาการและการบริการทาง

การแพทย์เมื่อป่วยไข้ โดยบิดา มารดา ญาติพี่น้องหรือรัฐ เพื่อให้อยู่รอดและเจริญเติบโต สิทธิในการมีชีวิต เช่น สิทธิรับวัคซีนป้องกันโรคต่างๆ สิทธิที่จะได้รับอาหารในปริมาณที่เพียงพอและสะอาด สิทธิที่จะได้รับปัจจัยพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต เช่น อาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค เป็นต้น

2. สิทธิที่จะได้รับการคุ้มครองจากกฎหมาย เป็นสิทธิที่เด็กได้รับปกป้องคุ้มครองจากการทารุณกรรมทุกรูปแบบ เช่น

- การทารุณกรรมทางร่างกาย เป็นการกระทำต่อร่างกายเด็กที่เกิดจากการถูกทำโทษที่รุนแรงเกินไป ทำให้เด็กได้รับความเจ็บปวด เกิดบาดแผล หรือรอยฟกช้ำ เช่น เฆี่ยนตี ตบ เตาะ ต่อย กระทบ กักขัง จับมัด เป็นต้น

- การทารุณกรรมทางด้านจิตใจ เป็นการกระทำที่แสดงด้วยวาจาหรือท่าทาง ทำให้เด็กรู้สึกขาดความรัก น้อยใจ เสียใจ เกิดความหวาดระแวง เกิดความรู้สึกไม่ดีต่อตนเอง เช่น การดูต่ำ ตะคอก ประจาน เป็นต้น ซึ่งการกระทำดังกล่าวมีความรุนแรงมากกว่าการว่ากล่าวตักเตือนหรือสั่งสอนโดยปกติ - การล่วงเกินทางเพศ เป็นการกระทำที่หาประโยชน์ทางเพศกับเด็ก โดยที่เด็กไม่รู้สึกรู้สีกว่าเดือดร้อนเพราะไม่เข้าใจว่าเกิดอะไรขึ้น แต่จะทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้และพัฒนาการทางบุคลิกภาพที่ผิดปกติ เช่น การแอบดูเด็กขณะที่อาบน้ำ การมีเพศสัมพันธ์กับเด็ก เป็นต้น

- การใช้แรงงานเด็ก เป็นการแสวงหาผลประโยชน์จากการทำงานของเด็ก ทำให้เด็กขาดการเรียนรู้ การศึกษา การพัฒนาทางด้านร่างกาย จิตใจ ศิลธรรมและสังคมของเด็ก ในปัจจุบันกฎหมายแรงงานของไทยกำหนดตามพระราชบัญญัติ

3. สิทธิในด้านพัฒนาการ เด็กทุกคนจะได้รับสิทธิให้มีสภาพความเป็นอยู่ที่เหมาะสมกับพัฒนาการด้านร่างกาย จิตใจ สังคม รวมถึงความต้องการ ความพึงพอใจ และความสุขของเด็ก ได้แก่ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมครอบครัว ของโรงเรียน และสังคมที่เด็กอยู่ได้อย่างมีความสุข ได้มีโอกาสเล่น พักผ่อน ได้รับข้อมูลข่าวสาร มีอิสระในการคิดและการแสดงออก ได้รับการกล่อมเกลาทางด้านจิตใจ ความรู้ ความคิดที่เหมาะสมกับวัย ที่สำคัญที่สุด เด็กทุกคนต้องได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี

4. สิทธิในการมีส่วนร่วม เป็นสิทธิที่ให้ความสำคัญกับการแสดงออกทั้งในด้านความคิดและการกระทำของเด็ก ในการเป็นส่วนหนึ่งของสังคมที่อาศัยอยู่ รวมทั้งสิทธิในการปกป้องเรียกร้องผลกระทบที่เกิดกับชีวิตความเป็นอยู่ของเด็ก ด้วยการอนุญาตให้เด็กได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับตนเองและสามารถแสดงความคิดเห็นโดยไม่กระทบสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น

แนวทางการแก้ไขการละเมิดสิทธิเด็ก

1. การสร้างความรักความอบอุ่นให้เกิดในครอบครัว
2. การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้ทุกในสังคม
3. ช่วยกันแจ้งเบาะแสการทารุณเด็กให้เจ้าหน้าที่ทราบ
4. ผู้ใหญ่ควรเป็นแบบอย่างที่ดี พุดจาอ่อนโยนไม่ทอดทิ้งพร้อมยื่นเคียงข้าง ให้กำลังใจเด็กที่ประสบปัญหา

หน่วยงานที่ให้ความช่วยเหลือเด็ก

หน่วยงานที่ให้ความช่วยเหลือเด็ก มีดังนี้

1. มูลนิธิคุ้มครองเด็ก จัดตั้งเพื่อให้การป้องกัน คุ้มครอง ช่วยเหลือ พิ้นฟู และพัฒนาเด็กไทยที่ประสบภาวะทุพพลภาพ ถูกทอดทิ้งในสังคม
2. มูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็ก เป็นโครงการหนึ่งของมูลนิธิเด็ก จนกระทั่งได้ก่อตั้งเป็นมูลนิธิศูนย์พิทักษ์เด็ก เมื่อ พ.ศ. 2540 มีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือ ปกป้อง คุ้มครองเด็กที่ถูกละเมิดสิทธิตั้งแต่แรกเกิดจนถึงอายุ 18 ปี เช่น การถูกทำ

ร้ายร่างกาย การถูกละเมิดล่วงเกินทางเพศ การล่อลวงบังคับให้ค้าประเวณี การใช้แรงงานเด็กอย่างไม่เป็นธรรม เป็นต้น

3. มุขนิธิปวีณา หงสกุล เป็นมุขนิธิที่จัดตั้งขึ้นเพื่อช่วยเหลือเด็กและสตรีที่ด้อยโอกาส ที่ถูกละเมิดสิทธิ ถูกทารุณกรรม ในรูปแบบต่างๆ ตลอดจนการฟื้นฟูด้านร่างกายและจิตใจ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิเด็ก บทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิเด็ก ที่ได้กำหนดไว้เพื่อคุ้มครองเด็กในประเทศไทย ที่สำคัญ ได้แก่

1. บทบัญญัติเกี่ยวกับการพิทักษ์คุ้มครองสิทธิเด็ก บทบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้กำหนดเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเด็กไว้มากมาย ซึ่งรวมทั้งเด็กปกติ เด็กพิการ ทพพลาภาพ และเด็กด้อยโอกาสในสังคม

2. อนุสัญญาสิทธิเด็ก ซึ่งประเทศไทยให้การรับรองไว้ใน พ.ศ. 2535 3. กฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสิทธิเด็กโดยทั่วไป เช่น กฎหมายแรงงานและพระราชบัญญัติการปราบปรามการค้าประเวณี มีบทบัญญัติไม่ให้ใช้บริการต่อเด็กหรือผู้เยาว์ โดยมีโทษตามกฎหมาย

กฎหมายสิทธิเด็ก มีที่มาจากอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก

(Convention on the Rights of the Child) ซึ่งเป็นกฎหมายระหว่างประเทศที่ได้กำหนดสิทธิพื้นฐานของเด็กไว้ 4 ประการ คือ

1. สิทธิที่จะมีชีวิตรอด เป็นสิทธิที่จะได้รับการเลี้ยงดูทั้งทางร่างกายจิตใจ ตลอดจนที่อยู่อาศัยให้เกิดความปลอดภัย และต้องได้รับการดูแลด้านสุขภาพจากบริการทางการแพทย์

2. สิทธิที่จะได้รับการพัฒนา เด็กทุกคนต้องได้รับสิทธิรับการศึกษาที่ดีที่สุด ได้รับโภชนาการที่เหมาะสม

3. สิทธิที่จะได้รับความคุ้มครอง เป็นสิทธิที่เด็กทุกคนจะได้รับความคุ้มครองให้รอดพ้นจากการทารุณทุกรูปแบบ เช่น การทำร้าย การนำไปขาย ใช้แรงงานเด็ก หรือแสวงหาประโยชน์มิชอบจากเด็ก

4. สิทธิที่ในการมีส่วนร่วม มีสิทธิที่จะแสดงออกและแสดงความคิดเห็นต่อสังคมในเรื่องที่มีผลกระทบต่อเด็ก กฎหมายสิทธิเด็กดังกล่าวปัจจุบันหลายประเทศได้ยอมรับและนำมาอนุวัติบัญญัติ เป็นกฎหมายภายในของแต่ละประเทศสมาชิกเป็นจำนวนมาก และประเทศไทยก็รับหลักการดังกล่าวมาบัญญัติเป็นกฎหมายภายในชื่อว่า พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546 พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546 ได้บัญญัติหลักเกณฑ์ในการสงเคราะห์คุ้มครองสวัสดิภาพและป้องกันการละเมิด สิทธิเด็กไว้หลายประการ ครอบคลุมสิทธิเด็กตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กข้างต้น

โดยสรุปประเด็นสำคัญดังนี้

1. คณะกรรมการคุ้มครองเด็ก กฎหมายกำหนดให้มีคณะกรรมการทำหน้าที่ดำเนินการและให้คำปรึกษาแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในเรื่องการสงเคราะห์คุ้มครองสวัสดิภาพ และส่งเสริมความประพฤติเด็กเพื่อดำเนินการให้การคุ้มครองสิทธิเด็กเกิดเป็น รูปธรรมและมีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง

2. การ ปกป้องคุ้มครองเด็ก กฎหมายได้กำหนดหน้าที่ของผู้ปกครองและบุคคลผู้เกี่ยวข้องให้ต้องปฏิบัติต่อ เด็กที่เหมาะสมไว้อย่างชัดเจน และผู้ฝ่าฝืนย่อมมีโทษทั้งทางปกครองและทางอาญา เช่น ผู้ปกครอง กฎหมายกำหนดหน้าที่ต้องให้การอุปการะเลี้ยงดู อบรมสั่งสอน และพัฒนาเด็กที่อยู่ในความปกครองดูแลของตน ตามสมควรแก่ ขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมแห่งท้องถิ่น และต้องคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กที่อยู่ในความปกครองดูแลของตนมิให้ตกอยู่ใน ภาวะอันน่าจะเกิดอันตรายแก่ร่างกายหรือจิตใจ ผู้ปกครองต้องไม่กระทำการดังต่อไปนี้

- (1) ทอดทิ้งเด็กไว้ในสถานรับเลี้ยงเด็ก หรือสถานพยาบาล หรือไว้กับบุคคลที่รับจ้างเลี้ยงเด็ก หรือที่สาธารณะ หรือสถานที่ใด โดยเจตนาที่จะไม่รับเด็กกลับคืน
- (2) ละทิ้งเด็กไว้ ณ สถานที่ใดๆ โดยไม่จัดให้มีการป้องกันดูแลสวัสดิภาพ หรือให้การเลี้ยงดูที่เหมาะสม
- (3) จงใจหรือละเลยไม่ทำให้สิ่งจำเป็นแก่การดำรงชีวิต หรือสุขภาพอนามัยจนน่าจะเกิดอันตรายแก่ร่างกายหรือจิตใจของเด็ก
- (4) ปฏิบัติต่อเด็กในลักษณะที่เป็นการขัดขวางการเจริญเติบโต หรือพัฒนาการของเด็ก
- (5) ปฏิบัติต่อเด็กในลักษณะที่เป็นการเลี้ยงดูโดยมิชอบ บุคคลทั่วไป

กฎหมายบัญญัติห้ามมิให้ผู้ใดกระทำการดังต่อไปนี้ ไม่ว่าเด็กจะยินยอมหรือไม่ก็ตาม คือ

- (1) กระทำหรือละเว้นการกระทำอันเป็นการทารุณกรรมต่อร่างกายหรือจิตใจของเด็ก
- (2) จงใจหรือละเลยไม่ทำให้สิ่งจำเป็นแก่การดำรงชีวิต หรือการรักษาพยาบาลแก่เด็กที่อยู่ในความดูแลของตน จนน่าจะเกิดอันตรายแก่ร่างกายหรือจิตใจของเด็ก
- (3) บังคับ ชูเชื้อ ชักจูง ส่งเสริม หรือยินยอมให้เด็กประพฤติตนไม่สมควร หรือน่าจะทำให้เด็กมีความประพฤติเสี่ยงต่อการกระทำผิด
- (4) โฆษณาทางสื่อมวลชนหรือเผยแพร่ด้วยประการใด เพื่อรับเด็กหรือยกเด็กให้แก่บุคคลอื่นที่มีใช้ญาติของเด็ก เว้นแต่เป็นการกระทำของทางราชการ หรือได้รับอนุญาตจากทางราชการแล้ว

(5) บังคับ ชูเชื้อน ชักจูง ส่งเสริม ยินยอม หรือกระทำด้วยประการใดให้เด็กไปเป็นขอทาน เด็กเร่ร่อน หรือใช้เด็กเป็นเครื่องมือในการขอทาน หรือการกระทำผิด หรือกระทำด้วยประการใดอันเป็นการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบจากเด็ก

(6) ใช้ จ้าง หรือวานเด็กให้ทำงาน หรือกระทำการอันอาจเป็นอันตรายแก่ร่างกายหรือจิตใจ มีผลกระทบต่อการศึกษา เจริญเติบโต หรือขัดขวางต่อพัฒนาการของเด็ก

(7) บังคับ ชูเชื้อน ใช้ ชักจูง ยุยง ส่งเสริม หรือยินยอมให้เด็กเล่นกีฬา หรือให้กระทำการใด เพื่อแสวงหาประโยชน์ทางการค้าอันมีลักษณะเป็นการขัดขวางต่อการศึกษา เจริญเติบโต หรือพัฒนาการของเด็ก หรือมีลักษณะเป็นการทารุณกรรมต่อเด็ก

(8) ใช้หรือยินยอมให้เด็กเล่นการพนันไม่ว่าชนิดใด หรือเข้าไปในสถานที่เล่นการพนัน สถานที่ประเวณี หรือสถานที่ที่ห้ามมิให้เด็กเข้า

(9) บังคับ ชูเชื้อน ใช้ ชักจูง ยุยง ส่งเสริม หรือยินยอมให้เด็กแสดงหรือกระทำการอันมีลักษณะลามกอนาจาร ไม่ว่าจะ เป็นไปเพื่อให้ได้มาซึ่งค่าตอบแทนหรือเพื่อการใด

(10) จำหน่าย แลกเปลี่ยน หรือให้สุราหรือบุหรี่แก่เด็ก เว้นแต่การปฏิบัติทางการแพทย์

(11) ห้ามโฆษณาหรือเผยแพร่ทางสื่อมวลชนหรือสื่อสารสนเทศประเภทใด ซึ่งข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็กหรือผู้ปกครอง โดยเจตนาที่จะทำให้เกิดความเสียหายแก่จิตใจ ชื่อเสียง เกียรติคุณ หรือสิทธิประโยชน์อื่นใดของเด็ก หรือเพื่อแสวงหาประโยชน์สำหรับตนเองหรือผู้อื่นโดยมิชอบ กฎหมายคุ้มครองเด็กมีบทลงโทษผู้ฝ่าฝืนข้อห้ามดังกล่าวเป็นการเฉพาะอยู่แล้ว แต่อย่างไรก็ตาม หากมีกฎหมายอื่นที่มีโทษหนักกว่าต้องลงโทษตามกฎหมายนั้น เช่น การทารุณเด็กได้รับอันตรายสาหัสหรือตายก็ต้องรับโทษตามประมวลกฎหมายอาญาล้วน ทำร้ายร่างกายผู้อื่นได้รับอันตรายสาหัส หรือฐานฆ่าคนตายโดยเจตนา ซึ่งมีโทษจำคุกหกเดือนถึงสิบปี หรือโทษประหารชีวิต แล้วแต่กรณี

นอกจากนี้ กฎหมายยังกำหนดหน้าที่ของผู้พบเห็นหรือประสบเหตุการณ์ที่มีการทำทารุณกรรม ต่อเด็กให้รีบแจ้งหรือรายงานต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ พนักงานฝ่ายปกครอง หรือผู้มีหน้าที่คุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้รับแจ้งเหตุแล้วพนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจเข้า ตรวจสอบและมีอำนาจแยกตัวเด็กจากครอบครัวของเด็กเพื่อคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก ได้โดยเร็วที่สุด และกฎหมายก็บัญญัติคุ้มครองผู้แจ้งเหตุที่กระทำโดยสุจริตให้ได้รับความคุ้มครองไม่ต้องรับผิดชอบทั้งทางแพ่ง ทางอาญา หรือทางปกครองแต่อย่างใด

มาร่วมกันปกป้องเด็ก ซึ่งเปรียบเหมือนผ้าขาวและจะเป็นอนาคตของประเทศไทยต่อไป ให้อยู่อย่างมีความสุขตามสิทธิที่เขาพึงจะได้กันครับ

